

K O M U N I K A T
Z O M B A D A Ń

Warszawa, lipiec 2013

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/99/2013

**OPINIE O BEZPIECZEŃSTWIE
W INTERNECIE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

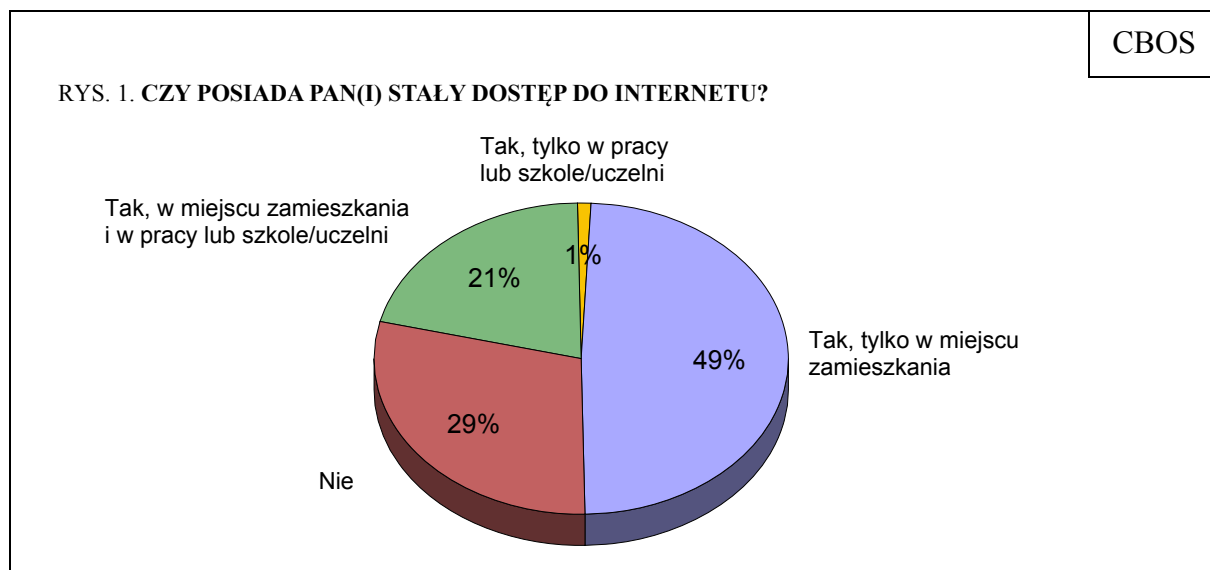
Z roku na rok dostęp do internetu oraz innych usług telekomunikacyjnych staje się coraz bardziej powszechny. Dzieje się tak za sprawą wielu czynników – polityki rządu oraz regulacji prawnych, rozwoju technologicznego, konkurencji na wolnym rynku mediów, malejących cen itp. Posiadanie dostępu do sieci staje się wymogiem koniecznym dla dobrego funkcjonowania w życiu publicznym. Dotyczy to nie tylko osób prywatnych, a więc posiadaczy komputerów podłączonych do internetu, właścicieli telefonów komórkowych, smartfonów itp., ale również przedsiębiorstw oraz państwowych i społecznych instytucji, dających możliwość skorzystania z internetu w miejscu pracy. W tym kontekście mówi się także o ogólnej koncepcji e-urzędów, dzięki którym instytucje mogą łatwiej komunikować się między sobą, a petenci lub klienci uzyskują łatwiejszy kontakt z firmami oraz urzędami.

Za sprawą portali społecznościowych (możliwości utrzymywania kontaktów oraz nawiązywania nowych, komunikowania się, załatwiania spraw życia codziennego itp.) globalna sieć staje się ważną przestrzenią życia społecznego. Nietrudno jednak zauważyć, że internet ma również wiele oddziaływań negatywnych. Badacze podkreślają, że do sieci przenika wszystko to, co znamy z życia realnego, także zjawiska niepożądane. Należy więc wspomnieć o pedofilii, pornografii, złodziejstwie, różnego rodzaju przestępczości, terroryzmie itd. Biorąc pod uwagę coraz silniejszą zależność między światem realnym a wirtualnym oraz fakt, że w sieci stale zwiększa się ilość informacji, w tym mających kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa każdego z nas, właśnie do kwestii bezpieczeństwa przywiązywać trzeba coraz większą wagę.

Celem naszego badania¹ było zbadanie postaw i opinii na temat realności zagrożeń takimi zjawiskami, jak: terroryzm, cyberterroryzm, hakerstwo, cyberwojna. Pytaliśmy o te sprawy w kontekście bezpieczeństwa państwa, firm, społeczeństwa oraz osób prywatnych.

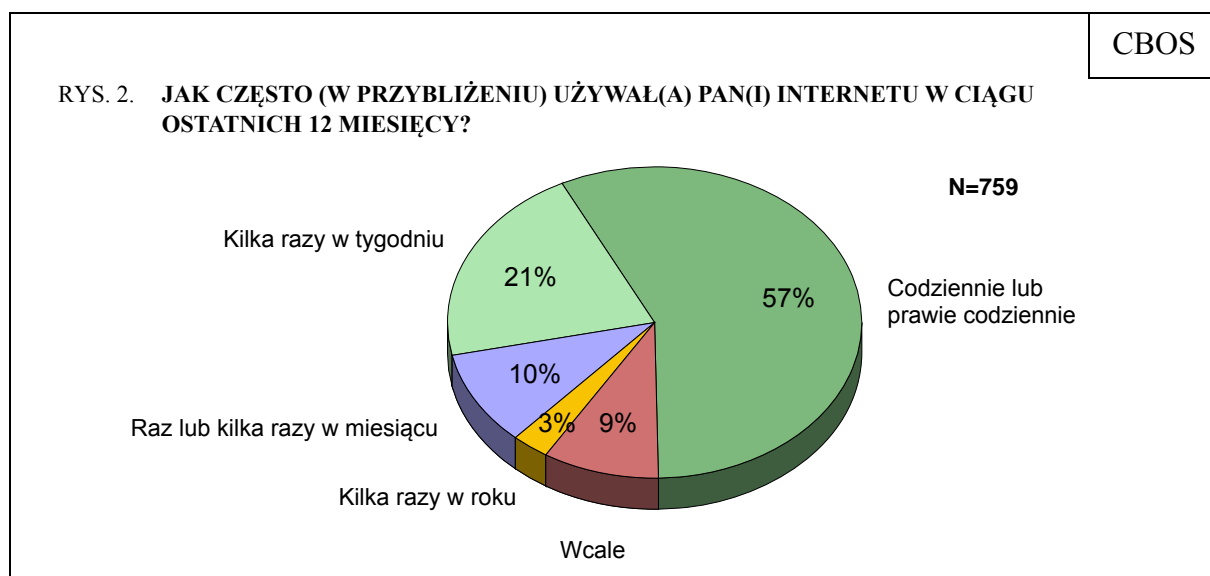
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (276) przeprowadzono w dniach 9–15 maja 2013 roku na liczącej 1101 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Prezentowany komunikat powstał jako rezultat umowy o współpracy między Fundacją CBOS a Akademią Leona Koźmińskiego. Umowa ta umożliwia studentom ALK systematyczny udział w badaniach opinii publicznej, realizowanych na reprezentatywnych próbach dorosłej ludności kraju. Studenci przygotowują projekty bloków pytań na wybrane przez siebie tematy, a następnie opracowują wyniki badania. Możliwość uczestnictwa w badaniach stanowi element studiów na ALK unikalny w skali nie tylko polskiej, ale i światowej. Niniejszy komunikat oraz badanie, na którym się opiera, zostały zaprojektowane i opracowane w ramach studiów socjologicznych na ALK, pod kierunkiem prof. dr. hab. Krzysztofa Zagórskiego.

Badani byli również proszeni m.in. o ocenę swoich umiejętności związanych z obsługą komputera i internetu. Prezentację wyników badania zaczynamy od kwestii dostępności sieci.

Blisko połowa dorosłych Polaków ma stały dostęp do internetu tylko w domu, a co piąty – zarówno w domu, jak i w pracy lub szkole. Możliwość korzystania z internetu wyłącznie w miejscu pracy lub w szkole ma 1% badanych. Można zatem powiedzieć, że stałym dostępem do sieci cieszy się 71% Polaków. Zbiorowość osób niemających w ogóle dostępu do internetu stanowi mniej niż jedną trzecią społeczeństwa (29%).

Kolejne pytania zadawaliśmy tylko tym osobom, które mają jakikolwiek dostęp do internetu. Najpierw ustaliliśmy częstość korzystania z sieci.

Ponad połowa respondentów mających dostęp do internetu (57%) korzysta z niego codziennie lub prawie codziennie, a ponad jedna piąta (21%) – kilka razy w tygodniu. Tak więc zdecydowana większość osób z omawianej grupy (78%) korzysta z internetu co najmniej kilka razy w tygodniu. Mniej więcej co ósmy badany mający dostęp do sieci (13%) korzysta z niej sporadycznie, a co jedenasty (9%) – w ogóle. Przymuszczalnie są to ci, którzy mają w domu dostęp do internetu, z którego korzystają inni członkowie rodziny.

Częstość korzystania z internetu wiąże się z oceną umiejętności posługiwania się nim.

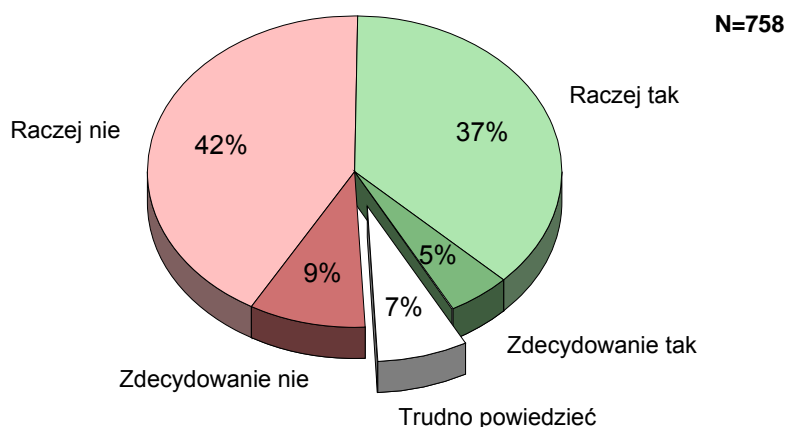
Tabela 1

Proszę ocenić na skali od 1 do 5 swoje umiejętności wykorzystania poszczególnych usług i funkcji internetu	Bardzo źle	Źle	Tak sobie	Dobrze	Bardzo dobrze
	w procentach				
Gry komputerowe z innymi internautami	31	22	18	16	13
Obsługa programów komputerowych zabezpieczających komputer, np. przed wirusami (zapora sieciowa, antywirus)	24	13	24	22	17
Korzystanie z portali społecznościowych (np. Facebook)	20	12	19	23	26
Robienie zakupów przez internet (np. Allegro)	20	11	17	25	27
Korzystanie z baz danych	19	13	28	25	15
Rozmowy z transmisją obrazu i/lub dźwięku (np. Skype)	18	11	18	25	28
Prowadzenie korespondencji (np. e-mail)	15	9	16	27	33
Korzystanie z wyszukiwarki internetowej (np. Google)	9	3	23	31	33

Spośród aktywności związanych z internetem najgorzej wypada granie w gry komputerowe z innymi internautami. Prawie co trzeci badany ocenił swoje umiejętności bardzo źle, a ponad jedna piąta – źle. Być może dlatego, że niewielu polskich internautów gra poprzez sieć. Drugą w kolejności najgorzej ocenianą umiejętnością jest obsługa programów zabezpieczających komputer. Wachlarz dostępnych programów tego typu jest zróżnicowany i są one kluczowe z punktu widzenia bezpieczeństwa komputerów. Blisko jedna czwarta badanych bardzo źle oceniła swoje umiejętności w tym zakresie, a mniej więcej co ósmy – źle. Łącznie więc za niedostateczną w tej dziedzinie należy uznać wiedzę ponad jednej trzeciej internautów. Z kolei wśród najlepiej ocenianych umiejętności znalazło się korzystanie z wyszukiwarki internetowej (33% wskazań „bardzo dobrze”, 31% „dobrze”) oraz prowadzenie korespondencji e-mail (33% „bardzo dobrze”, 27% „dobrze”).

Opinie na temat tego, czy przesyłanie, wymiana informacji oraz korzystanie z nich w internecie jest bezpieczne, są podzielone. Przeważa jednak pogląd, że internet nie jest bezpieczny.

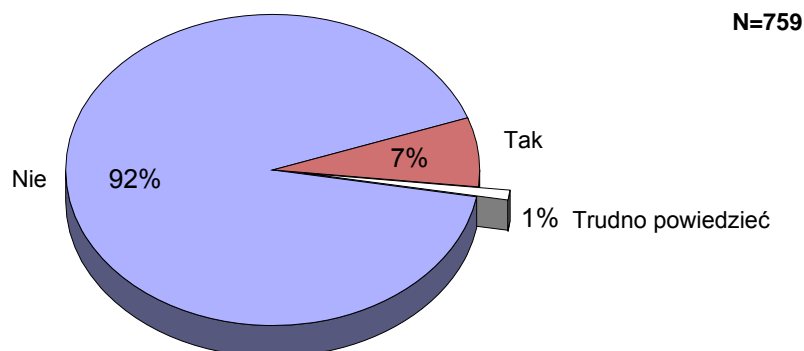
RYS. 3. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE PRZESYŁANIE, WYMIANA I KORZYSTANIE Z INFORMACJI W INTERNECIE JEST BZPIECZNE?

Połowa badanych (51%) twierdzi, że wykonywanie w internecie czynności związanych z wymianą informacji nie należy do bezpiecznych (w tym 42% uważa, iż jest to raczej niebezpieczne). Przeciwną opinię wyraża 42% respondentów (w tym 37% sądzi, że jest to raczej bezpieczne).

Mimo iż przeważa przekonanie o niebezpieczeństwach związanych z korzystaniem z sieci, 92% badanych deklaruje, że nigdy nie padło ofiarą przestępstwa internetowego (kradzieży, oszustwa, włamania do komputera itp.). Jedyne nieliczni (7%) twierdzą, że byli ofiarami któregoś z przestępstw. Nasuwa się więc pytanie, skąd tyle negatywnych opinii o bezpieczeństwie poruszania się w sieci.

RYS. 4. CZY BYŁ(A) PAN(I) KIEDYŚ OFIARĄ PRZESTĘPSTWA INTERNETOWEGO, JAK KRADZIEŻY DANYCH, OSZUSTWA (NP. PRZY ZAKUPACH INTERNETOWYCH), WŁAMANIA DO KOMPUTERA ITP.?

Interesująca jest zależność między przekonaniem o byciu ofiarą komputerowego przestępstwa a umiejętnością posługiwania się programami zabezpieczającymi.

Tabela 2

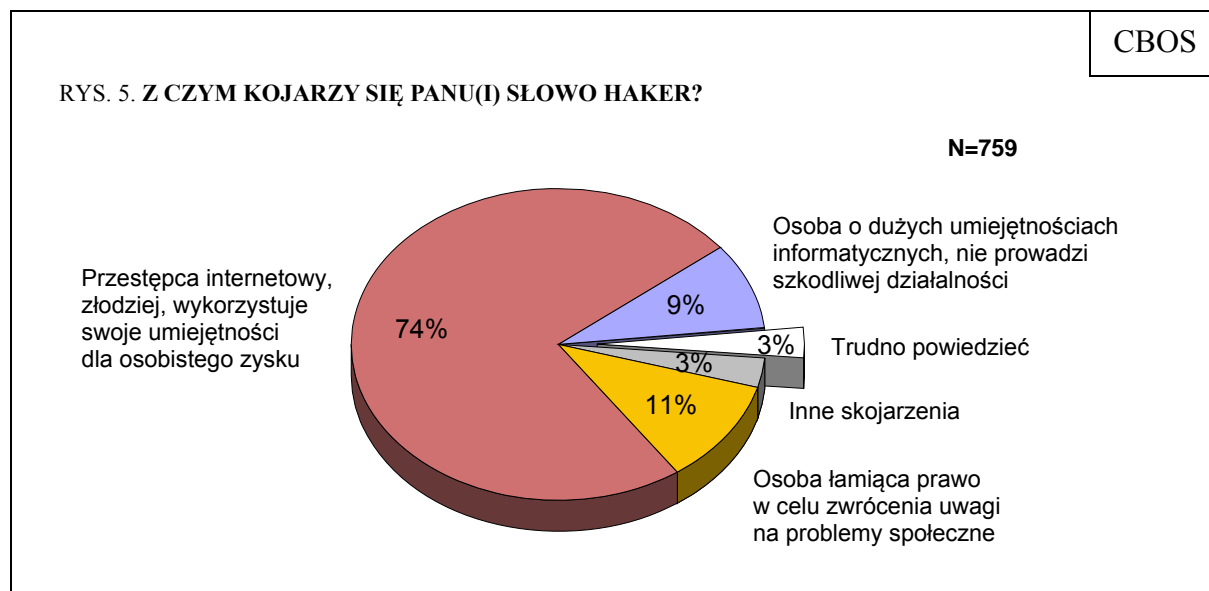
Czy był(a) Pan(i) kiedyś ofiarą przestępstwa internetowego, jak kradzieży danych, oszustwa (np. przy zakupach internetowych), włamania do komputera itp.?	Proszę ocenić na skali od 1 do 5 swoje umiejętności obsługi programów komputerowych zabezpieczających komputer, np. przed wirusami (zapora sieciowa, antywirus).				
	Bardzo źle	Źle	Tak sobie	Dobrze	Bardzo dobrze
	w procentach				
Tak	4	5	7	9	15
Nie	94	95	93	91	85
Nie wiem	2	0	0	0	0
Ogółem	100	100	100	100	100

Ci, którzy źle lub bardzo źle oceniają swoje umiejętności posługiwania się programami zabezpieczającymi komputer, na ogół twierdzą, że nigdy nie padli ofiarą przestępstw internetowych (94%–95%). Wśród osób dobrze lub bardzo dobrze oceniających swoje umiejętności w tym względzie odsetki te są niewiele mniejsze. Może to potwierdzać hipotezę, że osoby słabiej znające się na zabezpieczeniach komputera oraz zagrożeniach w sieci po prostu nie są świadome tego, że ich komputer może być zainfekowany, np. wirusem, który wykorzystuje go do rozsyłania spamu. Możliwe jest też, że ofiary przestępstwa uczą się później zapobiegania mu, a więc nabywają umiejętności w tym względzie. Stwierdzenie kierunku tej zależności wymagałoby dodatkowych badań.

Pierwotnie określenie „haker” było zarezerwowane dla osób o bardzo wysokich kwalifikacjach i wszechstronnej wiedzy z zakresu informatyki. Haker potrafił znaleźć luki w systemie informatycznym, naprawić, stworzyć program, który będzie je łątał lub wykorzystywał. Znaczenie tego terminu było wówczas neutralne, a nawet pozytywne, gdyż hakerzy nie łamali prawa. W środowisku informatyków, hakerów lub po prostu tych, którzy interesują się informatyką, przyjęto, że osoby wykorzystujące swoje ponadprzeciętne umiejętności informatyczne do osiągnięcia prywatnej korzyści (np. okradanie kont bankowych, wykradanie informacji itp.) określa się mianem krakerów, wandali lub *script kids*. Ten ostatni termin odnosi się przede wszystkim do osób nastoletnich, które często wykorzystują swoje umiejętności nieświadome odpowiedzialności za swoje czyny. Charakteryzują się one również brakiem przewidywalności, gdyż na ogół kieruje nimi ciekawość. Słowo „haker” nabrało pejoratywnego znaczenia, gdy elitarne umiejętności hakerów stawały się coraz bardziej powszechne wśród coraz młodszych użytkowników komputerów. Jednak równolegle

coraz powszechniejsze było podszywanie się internetowych przestępców pod hakerów. Obraz ten zaburzają również media, które na ogół mało precyzyjnie podchodzą do tego zjawiska, określając każde zdarzenie – atak, włamanie czy kradzież – jako dokonane przez hakerów.

Przeprowadzone badanie potwierdza stereotyp hakera, jaki utrwalił się w świadomości społecznej. Trzy czwarte respondentów (74%) uważa, że haker to, ogólnie mówiąc, przestępca internetowy, który wykorzystuje swoje umiejętności dla osobistego zysku. Co dziewiąty (11%) sądzi, że haker to osoba łamiąca prawo, ale motywem jej działania jest zwrócenie uwagi na problemy społeczne. Niewiele mniejsza grupa (9%) zgadza się ze stwierdzeniem, że haker to osoba o dużych umiejętnościach informatycznych, która nie prowadzi szkodliwej działalności.

Zagrożenia płynące z internetu, w tym cyberterroryzm, przeważnie uważane są za realne. Co jednak ciekawe, internauci częściej dostrzegają zagrożenia dla firm, dużych korporacji i instytucji państwowych niż dla społeczeństwa lub osób prywatnych.

Tabela 3

Czy uważa Pan(i) przestępstwa internetowe, w tym cyberterroryzm, za realne zagrożenie dla:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– firm i dużych korporacji	89	7	4
– państwa, instytucji państwowych	84	12	4
– społeczeństwa	78	16	5
– pojedynczych osób	74	21	5

Prawie 90% badanych mających dostęp do sieci uważa, iż przestępstwa internetowe stanowią realne zagrożenie dla różnego rodzaju przedsiębiorstw oraz instytucji państwowych, tylko nieznacznie mniej dostrzega takie zagrożenia dla społeczeństwa i osób prywatnych. Poczucie zagrożenia jest więc duże. Wynik ten jest o tyle ciekawy, iż w tym samym badaniu 92% internautów zadeklarowało, że nie było ofiarą internetowych przestępstw. Wpływ na odpowiedzi mogły mieć jednak doniesienia medialne, które w ostatnich latach często przynoszą informacje o atakach internetowych przestępców, „hakerów” itp., także na arenie międzynarodowej. Szczególnie głośno jest o hakerach (trzymając się terminologii mediów) z Chin. Według licznych specjalistów oraz naukowców z zakresu informatyki, obronności czy bezpieczeństwa, cyberterroryzm na razie obecny jest głównie w internetowej komunikacji i propagandzie, a mało jest rzeczywistych ataków cybernetycznych. Nie oznacza to, że zagrożenia nie ma. Podkreśla się fakt, iż coraz bardziej powszechna wiedza oraz nowe technologie stają się dostępne również dla terrorystów.

Czy dzięki prowadzonej polityce bezpieczeństwa i stosowanym technologiom nasz kraj i jego obywatele są dobrze chronieni przed zagrożeniem cyberwojną, cyberterroryzmem oraz ogólnie terroryzmem? Badani zdecydowanie najgorzej oceniają zabezpieczenie przed cyberterroryzmem i cyberwojną, natomiast lepiej – bezpieczeństwo w kontekście zwykłego terroryzmu.

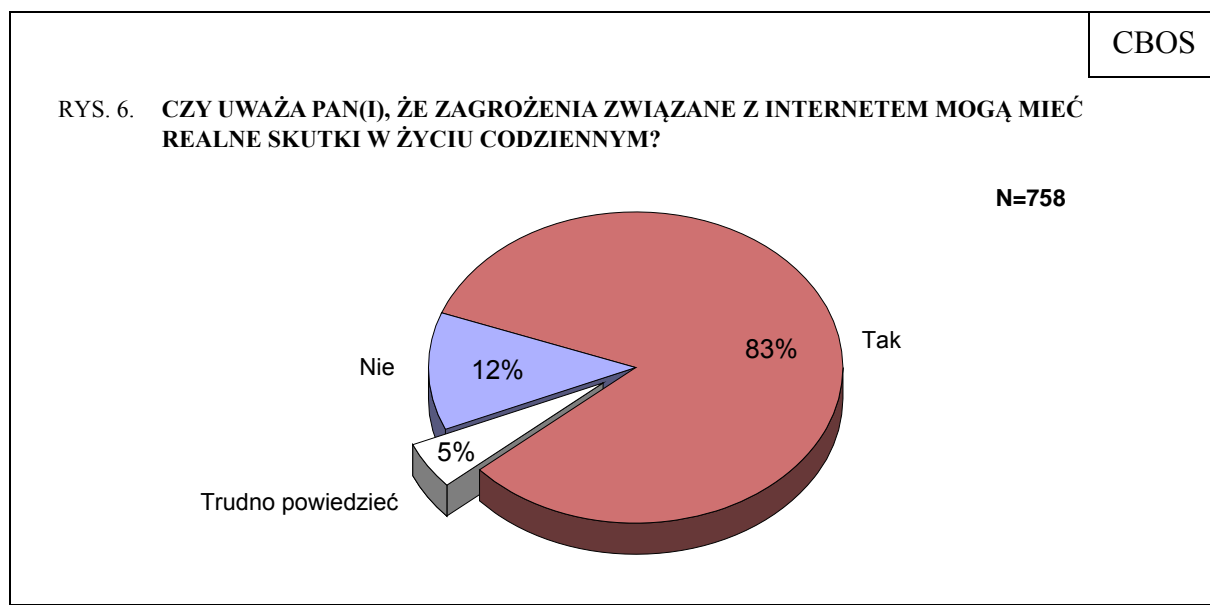
Tabela 4

Czy uważa Pan(i), że dzięki prowadzonej polityce bezpieczeństwa i stosowanym technologiom nasz kraj i jego obywatele są dobrze chronieni przed:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– cyberwojną	25	45	30
– cyberterroryzmem	29	51	20
– terroryzmem ogólnie	43	45	13

Jak widać, stopień bezpieczeństwa dla wyżej wymienionych zagrożeń oceniany jest nie najlepiej. Może to być spowodowane kilkoma czynnikami. Trudno przy tym mówić o wpływie przykrych doświadczeń z ostatnich lat, gdyż żadne z omawianych zjawisk nie miało miejsca w Polsce. Jednym z prawdopodobnych wyjaśnień może być znikoma aktywność instytucji oraz służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa w sferze informacyjnej. Poza informacjami podawanymi na stronach internetowych tych instytucji (np. ABW, CERT) raczej trudno jest dowiedzieć się czegokolwiek z przekazów medialnych, zwłaszcza z telewizji. Instytucje te nie są skore do informowania na bieżąco opinii publicznej o prowadzonych działaniach, których celem byłoby podnoszenie poziomu bezpieczeństwa

państwa oraz jego obywateli. Polacy nie mają zatem łatwo dostępnych informacji o tym, czy mogą czuć się bezpiecznie.

Zdecydowana większość badanych mających dostęp do internetu (83%) uważa, że zagrożenia występujące w sieci mogą mieć realne skutki w życiu codziennym.

Podsumowując można powiedzieć, że cyberzagrożenia, w tym cyberterroryzm oraz cyberwojna, uznawane są przez internautów za realne zagrożenie, a przede wszystkim za powód do obaw o bezpieczeństwo państwa oraz firm i korporacji. Opinie co do poziomu prewencyjnych działań państwa są podzielone, dominuje jednak ocena negatywna. Polscy internauci niezbyt dobrze oceniają swoje umiejętności związane z obsługą programów zabezpieczających komputery, ale są przekonani, że nie padli ofiarą przestępstw w sieci. Niezależnie od tego, korzystanie z internetu jest przez nich uznawane za niebezpieczne. Co więcej, dominuje wśród nich opinia, że zagrożenia występujące w sieci mogą się przekładać na codzienne życie w realnym świecie.

Opracował
Jakub FRYŁOW

A N E K S

Tabela 1

		Czy posiada Pan(i) stały dostęp do internetu?				Liczba osób
		Tak, tylko w miejscu zamieszkania	Tak, tylko w pracy lub szkole/uczelni	Tak, w miejscu zamieszkania i w pracy lub szkole/uczelni	Nie	
		%	%	%	%	
Ogółem		49	1	21	29	1071
Płeć	Mężczyźni	49	1	21	28	519
	Kobiety	48	1	21	30	552
Wiek	18-24 lata	44	3	47	6	126
	25-34	62	2	24	12	217
	35-44	57	1	28	14	182
	45-54	58	1	24	18	176
	55-64	48	0	9	43	185
	65 lat i więcej	21	1	1	78	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	48	0	13	38	422
	Miasto do 20 tys.	54		20	26	164
	20-100 tys.	44	2	24	29	201
	101-500 tys.	51	2	30	17	174
	501 tys. i więcej mieszk.	46	5	33	16	110
Wykształcenie	Podstawowe	33		8	59	233
	Zasadnicze zawodowe	57	0	7	35	269
	Średnie	54	2	25	19	359
	Wyższe	47	2	46	5	211
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	37	4	57	2	107
	Średni personel, technicy	42	5	44	9	46
	Pracownicy adm.-biurowi	49	2	47	3	64
	Pracownicy usług	57	1	30	13	89
	Robotnicy wykwalifikowani	65		15	20	107
	Robotnicy niewykwalifik.	60		5	35	60
	Rolnicy	60		9	31	55
	Pracujący na własny rach.	51	6	34	10	43
Bierni zawodowo	Renciści	36			64	68
	Emeryci	32		1	67	209
	Uczniowie i studenci	38	4	55	3	81
	Bezrobotni	68			32	83
	Gospodynie domowe i inni	70		3	27	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	4	41	7	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	56		36	8	99
	sekt. pryw. poza rolnict.	53	2	31	13	257
	prywatnym gosp. rolnym	68		10	22	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	60		10	31	143
	501-750	53	2	14	31	131
	751-1000	49	1	15	36	152
	1001-1500	42	0	20	38	179
	Powyżej 1500 zł	42	2	36	19	179
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	1	12	50	139
	Średnie	47	2	16	36	444
	Dobre	53	1	28	17	488
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	4	13	51	63
	Raz w tygodniu	48	1	20	31	483
	1-2 razy w miesiącu	51	2	16	31	150
	Kilka razy w roku	52	1	25	23	221
	W ogóle nie uczestniczy	52	3	25	20	153
Poglądy polityczne	Lewica	45	1	26	28	167
	Centrum	55	0	23	22	369
	Prawica	43	2	20	35	255
	Trudno powiedzieć	48	2	16	34	279

Tabela 2

		Jak często (w przybliżeniu) używał(a) Pan(i) internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?					Liczba osób
		Wcale	Kilka razy w roku	Raz lub kilka razy w miesiącu	Kilka razy w tygodniu	Codziennie lub prawie codziennie	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		9	3	10	21	57	759
Płeć	Mężczyźni	9	3	12	19	57	372
	Kobiety	9	4	9	22	57	387
Wiek	18-24 lata		1	2	14	82	119
	25-34	2	1	5	21	71	191
	35-44	7	1	15	22	54	158
	45-54	10	9	14	27	40	146
	55-64	18	6	13	20	43	106
	65 lat i więcej	50	3	15	10	23	41
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	5	14	27	42	260
	Miasto do 20 tys.	5	2	6	19	67	121
	20-100 tys.	7	5	12	20	56	142
	101-500 tys.	9	1	6	16	68	144
	501 tys. i więcej mieszk.	6	1	9	15	69	92
Wykształcenie	Podstawowe	23	4	9	21	44	94
	Zasadnicze zawodowe	14	8	20	25	33	174
	Średnie	7	2	10	19	62	290
	Wyższe	2	1	4	19	75	200
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.		3	3	13	81	105
	Średni personel, technicy		3	9	15	74	42
	Pracownicy adm.-biurowi	6	2	1	15	76	62
	Pracownicy usług	6	2	10	24	58	78
	Robotnicy wykwalifikowani	4	7	17	35	37	86
	Robotnicy niewykwalifik.	11	6	19	29	35	39
	Rolnicy	35	6	25	21	12	38
	Pracujący na własny rach.	7		6	22	65	39
Bierni zawodowo	Renciści	15		13	33	39	24
	Emeryci	37	4	14	17	27	69
	Uczniowie i studenci			2	10	87	79
	Bezrobotni	10	7	17	26	40	56
	Gospodynie domowe i inni	2	2	8	22	66	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	4	10	23	58	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	2	4	21	69	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	4	10	20	62	223
	prywatnym gosp. rolnym	35	3	25	22	15	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	13	7	14	28	38	99
	501-750	16	2	16	20	46	91
	751-1000	13	3	11	23	50	98
	1001-1500	6	6	7	20	61	112
	Powyżej 1500 zł	3	2	7	11	77	144
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	8	13	23	44	70
	Średnie	12	3	13	25	47	286
	Dobre	6	3	8	18	66	403
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	7	16	16	49	31
	Raz w tygodniu	10	4	10	23	53	332
	1-2 razy w miesiącu	9	3	15	24	49	103
	Kilka razy w roku	8	3	8	23	58	171
	W ogóle nie uczestniczy	5	1	8	10	76	122
Poglądy polityczne	Lewica	5	2	18	14	61	120
	Centrum	8	5	8	21	59	288
	Prawica	10	3	11	17	60	166
	Trudno powiedzieć	12	3	8	28	49	185

Tabela 3

		Czy uważa Pan(i), że przesyłanie, wymiana i korzystanie z informacji w internecie jest bezpieczne?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		42	51	7	758
Płeć	Mężczyźni	45	49	7	372
	Kobiety	40	53	7	386
Wiek	18-24 lata	54	44	2	119
	25-34	44	50	6	191
	35-44	41	52	7	158
	45-54	41	53	6	146
	55-64	37	56	7	106
	65 lat i więcej	23	53	24	40
Miejsce zamieszkania	Wieś	37	54	8	259
	Miasto do 20 tys.	37	55	7	121
	20-100 tys.	48	47	6	142
	101-500 tys.	47	49	4	144
	501 tys. i więcej mieszk.	45	45	9	92
Wykształcenie	Podstawowe	40	47	13	93
	Zasadnicze zawodowe	36	55	8	174
	Średnie	41	54	5	290
	Wyższe	50	45	5	200
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	43	4	105
	Średni personel, technicy	34	64	2	42
	Pracownicy adm.-biurowi	43	52	6	62
	Pracownicy usług	37	54	9	78
	Robotnicy wykwalifikowani	41	52	7	86
	Robotnicy niewykwalifik.	24	68	8	39
	Rolnicy	30	67	3	38
	Pracujący na własny rach.	57	40	3	39
Bierni zawodowo	Renciści	39	56	4	23
	Emeryci	29	51	20	69
	Uczniowie i studenci	66	33	1	79
	Bezrobotni	40	53	7	56
	Gospodynie domowe i inni	30	56	14	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	43	51	6	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	52	7	91
	sekt. prywat. poza rolnict.	46	49	5	223
	prywatnym gosp. rolnym	25	70	6	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	37	52	11	98
	501-750	35	58	7	91
	751-1000	38	57	5	98
	1001-1500	41	55	4	112
	Powyżej 1500 zł	52	44	4	144
Ocena własnych war. mater.	Złe	26	64	10	70
	Średnie	37	53	10	285
	Dobre	49	48	4	403
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	59	9	31
	Raz w tygodniu	46	48	6	332
	1-2 razy w miesiącu	37	57	5	103
	Kilka razy w roku	36	56	8	170
	W ogóle nie uczestniczy	47	45	8	122
Poglądy polityczne	Lewica	41	57	2	120
	Centrum	47	47	6	288
	Prawica	44	49	6	166
	Trudno powiedzieć	34	54	12	184

Tabela 4

		Z czym kojarzy się Panu(i) słowo haker?					Liczba osób
		Osoba o dużych umiejętnościach informatycznych, nie prowadzi szkodliwej działalności	Przestępca internetowy, złodziej, wykorzystuje swoje umiejętności dla osobistego zysku	Osoba łamiąca prawo w celu zwrócenia uwagi na problemy społeczne	Inne skojarzenia	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		9	74	11	3	3	759
Płeć	Mężczyźni	13	67	14	4	2	372
	Kobiety	5	80	9	1	4	387
Wiek	18-24 lata	13	73	11	1	1	119
	25-34	10	74	12	3	1	191
	35-44	9	77	8	3	3	158
	45-54	10	67	16	4	3	146
	55-64	4	81	10	1	4	106
	65 lat i więcej	4	67	8		20	41
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	78	9	0	5	260
	Miasto do 20 tys.	7	73	16	1	3	121
	20-100 tys.	8	75	12	3	2	142
	101-500 tys.	11	70	12	5	2	144
	501 tys. i więcej mieszk.	17	66	8	8	1	92
Wykształcenie	Podstawowe	12	68	10	1	9	94
	Zasadnicze zawodowe	8	70	17	2	4	174
	Średnie	11	76	10	1	2	290
	Wyższe	6	77	10	6	1	200
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	75	9	8	1	105
	Średni personel, technicy	13	65	15	6		42
	Pracownicy adm.-biurowi	10	75	12	3		62
	Pracownicy usług	9	74	12	2	3	78
	Robotnicy wykwalifikowani	17	67	13	1	1	86
	Robotnicy niewykwalifik.	12	63	20		5	39
	Rolnicy	10	75	9		6	38
	Pracujący na własny rach.	10	74	10	4	3	39
Bierni zawodowo	Renciści		88	8		4	24
	Emeryci	1	74	7	1	16	69
	Uczniowie i studenci	16	70	11	3		79
	Bezrobotni	5	85	8		2	56
	Gospodynie domowe i inni	3	79	16		2	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	70	14	6	2	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	67	11	5	4	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	76	10	2	1	223
	prywatnym gosp. rolnym	10	76	9		6	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	78	9		5	99
	501-750	9	74	11	1	5	91
	751-1000	11	75	12	1		98
	1001-1500	13	78	6	1	2	112
	Powyżej 1500 zł	6	75	10	7	2	144
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	71	9		1	70
	Średnie	8	75	10	3	4	286
	Dobre	8	73	13	3	3	403
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	86	3			31
	Raz w tygodniu	7	74	12	2	4	332
	1-2 razy w miesiącu	4	81	6	3	5	103
	Kilka razy w roku	12	70	13	2	2	171
	W ogóle nie uczestniczy	13	68	14	5	1	122
Poglądy polityczne	Lewica	8	68	19	2	2	120
	Centrum	11	76	9	2	2	288
	Prawica	6	73	12	6	3	166
	Trudno powiedzieć	10	74	10	1	6	185